Valkolan 5-6 luokkien kevättalvileirikoulu Multamäessä 3.-4.4. 2002

OHJELMA

keskiviikko 3.4.

9.30	Lähtö (kyydit ja hakupaikat sovitaan erikseen)
10 – 11	Majoittuminen, leirikokous
11.00 – 11.30	Lounas (ruoka koululta)
11.30 – 13.30	Tehtävärastit ulkona
14.00 – 14.30	Huilataan, juodaan lämmintä mehua nuotiolla, syödään eväitä
14.30 – 17.00	Tehtävärastit jatkuvat
17.00 – 17.30	Päivällinen, tehdään itse
18.30 – 20.00	Iltaohjelmaa
20 ➜	Sauna, pelejä, kisailua, iltasatu, hampaidenpesu
23 ➜	Hiljaisuus

torstai 4.4.

8.00	Herätys
8.30	Aamupala
9.00	Siivous ja pakkaaminen
9.30	Veikka vuorikiipeilijän matkassa
11.00	**Lähtö koululle**
11.30	*Ruokailu koululla* ja kotiin

Tehtävärastit

1. Järven ekologia
   - pilkki ja toukat
   - kaira

2. Lumikenkäreitti Multamäen maastossa
   - kevään etenemisen merkkejä luonnossa
   - eläinten jälkien seuraaminen
   - lumikenkäkävelyn tekniikka

3. Jääturvallisuus
   - turvallinen kulkeminen jäällä
   - vaaranpaikkojen tunnistaminen
   - syvyysmittauksia, jään paksuus
   - veden lämpötila
   - naskalien käyttäminen
   - jäähän vajonneen auttaminen, apuvälineet

4. Tulenteko
- kiehisten teko, tulenteko tuluksilla, justeerilla ja kaksivartisella kirveellä

OPPILAIDEN VARUSTELISTA:

☐ lämmin alusvaatekerta
☐ villasukat
☐ rukkaset ja lämpimät vaihtokäsineet
☐ vaihtovaatteet (sukat, alusvaatteet, T-paita, collegepaita & verkkarit tms., varavillapaita)
☐ ulkovaatteet (toppatakki ja –housut tai haalari)
☐ pipo tai muu lämmin päähine
☐ kumisaappaat ja tukevat varrelliset vaihtokengät, joilla voi liikkua lumihangessa
☐ oloasu/yöpuku
☐ unikaveri
☐ pyyhe & saippua/shampoo
☐ uimapuku/-housut
☐ hammasharja & -tahna
☐ kampa tai harja
☐ tyynyliina & aluslakana & pussilakana
☐ cd –levyjä nimellä varustettuna, jos haluaa
☐ taskulamppu
☐ puukko, jos on
☐ henkilökohtaiset lääkkeet (ilmoitettava opelle erillisellä lappusella)
☐ muovimuki (ei kertakäyttömuki)
☐ reppu
☐ pilkkivehkeet, jos on
☐ jäänaskalit, jos on
☐ sauvat nimellä varustettuna lumikenkäilyä varten
☐ muovinen juomapullo (pieni, jonka jaksaa hyvin kantaa)
☐ tulitikkurasia muovipussissa
☐ porukalla pelattava lauta- ym. peli

PIRKON YHTEYSTIEDOT REISSUN AIKANA:
MATKAP.

EIJA SYRJÄLÄN YHTEYSTIEDOT REISSUN AIKANA:
MATKAP. 0400 – 569 811

Eräoppaiden harjoitustyönä järjestämä vaellusleirikoulu Hitonhaudalta Multamäkeen

(Saarijärven Luonnonvarainstituutti)

Luontoleirikoulu 27-29.5. 2002 Laukaassa

Asiakkaat: Jyskän koulun 6B luokka; 25 oppilasta, 13 tyttöä ja 12 poikaa.

Tavoite: Suunnitella ja toteuttaa yhdessä kolmen päivän retki maastoon. Opetellaan suunnistamaan, liikkumaan luonnossa häiritsemättä sen rauhaa, harjoitellaan erätaitoja ja yhteistoimintaa. Nautitaan luonnosta.

Retken ohjelma:

27.5.2002 maanantai

Pietari on Hitto Hitonpoika ja huoltoautokuski. Hanna ja Anu opastavat.

9.00 Saapuminen linja-autolla Laukaan Hitonhaudan P-paikalle. Varusteiden tarkistus ja kantolaitteiden säätö ennen lähtöä. Käydään läpi leirikoulun säännöt, turvallisuusasiat ja luontoystävällinen maastossa liikkuminen.
Selvitetään päivän ohjelma.

10.00 Tutustutaan Hitonhaudan rotkolaaksoon. Hitto Hitonpojan ilmestyminen!

12.30 Iso-Harisen laavulla lounastauko: makkaraa ja leipää. Pietari tekee tulet valmiiksi ja toimittaa ruoat.

13.30 Patikoidaan Valkolan kylän kautta Multamäkeen: matkalla luonnontuntemusta, suunnistamista, köysistökävelyä

Päivällinen noin klo 17.30 Multamäessä. Pietari tekee kasvispadan valmiiksi Peurunkajärven rantalaavulla.

Leirin pystytys Multamäen kodan ympäristöön.
Vapaa-aikaa

Iltapalalla tikkupullien valmistus
Iltaohjelmaa:
rikkinäinen puhelin, adrianen lanka, suutarin sakset, tarinoita

23.00 Hiljaisuus leirissä

28.5.2002 tiistai

Anu on huoltoauto kuski, saunan avaimen hakeminen 15.45 mennessä
8.00 Puuroaamiainen
9.00 Telttojen pystytysharjoitus kahdessa ryhmässä
matalaköysiharjoitteita, paikanvaihto harjoituksia tukilla tai köydellä
11.00 Lounaan valmistus trangiakunnittain, juustokasviskeitto
12.00 Rastirata 5 hengen ryhmät
Laavun pystytys
Ea-rasti (puukolla veistetty sormi)
Kysymysrasti: Mitä teet kun on ukkonen ja olet ulkona, vaikka metsässä? Mitä teet, jos huomaat olevasti eksyksissä? Milloin ja mihin saat tehdä tulen? Mikä loukku tämä on?
Kasvineliö
Tulenteko
Missä ovat pääilmansuunnat?
14.00 Välipala, leipää ja mehua
15.00 Vesitoimintaa, rinkkalautta ja uimista
Varasuunnitelma kylmällä säällä: harjoitteita; miinakenttä, puuturva, vartalokirjaimet, parikuljetukset, viestin kuljetus, siirtymisleikki,
17.00 Päivällinen, makaronia ja jauhelihakastiketta
19.00 Tyttöjen sauna
20.00 Poikien sauna
Iltaohjelma, lättyjen valmistus
Aistirata ja hyönteisten metsästys
23.00 Hiljaisuus

29.5.2002 keskiviikko

Hanna on huoltoauton kuski
9.00 Aamiainen ja leirin purku
10.30 Kierretään luontopolku
12.00 Lounas, hernekeitto trangiakunnittain
13.00 Kävellään Metsoreittiä pitkin Kuusaalle
matkalla luonnontuntemusta ja piiloon ahtautuminen
15.00 Kuusaan kanavalla
Hyvästelyt
15.30 Linja-auto tulee hakemaan

Multamäen kesäleiri Vimpulat vuonna 2001 (6–10 vuotiaat)

	1. pv MAANANTAI	2. pv TIISTAI	3. pv KESKIVIIKKO	4 pv TORSTAI	5 pv PERJANTAI aamulinnut
Klo 8 herätys ja aamupala, lipunnosto ym. Klo 9-11.30 Toimintatuokio	Saapuminen, majoittuminen Tutustuminen järjestäytyminen. leirikäytännöt - leiripaita - nimileikkejä	METSÄETSIVÄT / OMT . puunkaarnataidetta . koivunhaihdutuskoe alulleen . luontopussit - lähteeltä puronvartta reitti . majanteko	METSÄETSIVÄ /MT . muurahaiskokeita . seikkailurata . sokkokuljetus . lintujenkuuntelukävely - lintujen tunnistusta ja väritystä . majaleikkejä	METSÄETSIVÄT /VT+ SUO . runo puulle . Veikka Vuorikiipeilijä . majaleikkejä	METSÄETSIVÄT / CT . luonnon tilkkutäkki . tunnusteluleikki . näköalapaikka / maisemamaaalausta vesiväreillä
Klo 11.30 Ruokailu, Lepo /omatoimista puuhailua, uinti Klo 13.30 välipala Klo 14-16.30 Toimintatuokio	**Alue tutuksi** valokuvasuunnistus pihassa LUONTOPOLKU TUTUKSI (3km, linnut luontopolun maastossa	RANTANIITTY Luontopolkurastin pohjaa hyväksikäyttäen . kasvien tunnistamista (tavoite esim.5 lajia tutuksi) . loruja nimistä, satuja. lauluja yms. . kasviprässi (kortti), . toukkatalo .perhosravintola	VESIKIIKARIN TEKO vesiötököitä kylmävesiakvaarioon	LAUTAN TEKO PIILOKOJUN TEKO Lintujen tarkkailuun ONGET Luonnonmateriaaleista + matolaatikko *KALAKOULU* - vesikasveista helmet	PIHAPIIRIN LINNUT Västäräkki, räystäspääsky Kuu kiurusta kesään- seppele APILAT Siivous, pakkaus Kunniakirjat yms Kotia kohti
Klo 16.30 Ruokailu Omatoimista puuhailua, kotiyhteydet yms.					
	Leirikaste /ympäristökaste	Aistileikkejä, pelejä	Iltaohjelman suunnittelua mökeittäin	Iltaohjelmaesitykset kesäteatterilla	
Klo 18.30 Iltaohjelma Iltapala Lipunlasku klo 21 Hijaisuus klo 22	Sauna		Sauna	Iltalinnut, Arto Stenros	

LANKAMAAN KOULU LEIRIKOULUSSA PAPINNIEMESSÄ 13.-14.5.
Luontokouluohjelmia: Vuosi linnun elämää ja karhunkierros

Ryhmä: Lankamaan koulun 1-6 lk, 24 oppilasta+ Anneli Kauranen, Teemu Hytönen
Opastus: Jonni Saari, Mikko Muurikainen

Tavoitteet:

Vuosi linnun elämää/ Jonni Saari

- Tutustuminen diaesityksen avulla lintumaailman elämään vuoden varrella, erityisesti tiaisiin sekä kirjosieppoon linnunpönttöjen rakentamista ajatellen

Karhunkierros / Mikko Muurikainen

- Luonnontuntemuksen ja luonnonlukutaidon lisääminen karhupolkureitillä
- Karhunkierroksen tausta tutuksi, tutustuminen karhun elämään aitojen jälkien avulla, jäljet ja jätökset tutuksi
- Ihmiset ja karhut mahtuvat elämään luonnossa rinnakkain, käyttäytymisohjeet karhun kohtaamiseen
- Luonnossa liikkumista ja virkistäytymistä ryhmässä pienimpien ja hitaimpien ehdoilla

Toteutus:

Vuosi linnun elämää ti 13.5. klo 10-11:
Luontokuvaaja Jonni Saari esittää noin 45 minuutin mittaisen diaesityksen linnuista. Esityksessä seurataan lintumaailman tapahtumia eri vuodenaikoina kevätmuutosta kovimpaan talveen. Hän tuo mukanaan koko välineistön: diaprojektorin, valkokankaan, äänentoistolaitteet sekä diakuvat. Tilaksi tarvitaan pimennettävä huone.

Karhunkierros ke 14.5. klo 11-14
Karhunkierros toteutetaan ”karhutunturin isäntä” Mikko Muurikaisen opastuksella.. Reitti kulkee ylöspäin Syvävuoren rinnettä noin 1.5 km. Oppilaat kulkevat ryhmänä oppaan perässä. Pysähdyspaikoilla rauhoitutaan kuuntelemaan selostus, minkä jälkeen on toimintaa. Ennen selostuksen alkua odotetaan, että kaikki ovat paikalla. Kierros alkaa vuoren juurelta vesihanan luota ja päätyy kodalle vuoren laelle. Mäen päällä on myös mäyrän pesäluolasto, johon voi tutustua.

Varusteet:
Kouluväki huolehtii oppilaiden varustelistasta ja luontokoulupäivästä tiedottamisesta koteihin vanhemmille. Oppilailla on eväät mukana repuissa. Vesipulloihin voi täyttää lähdevedellä Hiidenkirkkaan vesihanasta vuoren juurella . Säänmukainen pukeutuminen, päähine ja käsineet, lämpimät kosteutta pitävät jalkineet. Vessapaperia on ulkovessoissa. Mikko varaa puolukkamehua eli karhun verta laavulle välipalajuomaksi eli luonnon karaisemiseksi.

Turvallisuus:
Oppilaat ovat vakuutettuja koulun puolesta koko ohjelman ajan. Opettajilla on yhteystiedot oppilaiden koteihin sekä tieto oppilaiden sairauksista, allergioista tms. Koulu tiedottamisesta koteihin Maastokierros tapahtuu opastetusti. Mikolla on ensiapuvälineet mukana. Jonni Saaren yhteystiedot ovat 040-557 0513, Mikko Muurikaisen 040-524 1435.

Ohjelma:

Klo 11.00 Lähtö Papinniemestä traktorikyydillä kohti Syvävuorta
Klo 11.30 Lähtö Karhunkierrokselle Syvävuoren juurelta
Vesipullojen täyttö Hiidenkirkkaan ”hanasta”.
Opas Mikko Muurikainen toivottaa ryhmän tervetulleeksi vesihanan luona
Karhunkierroksen taustaa ,” Ei saa sanoa karhu” - kiertoilmaisujen käyttäminen, sovitaan sakot
Alkumatkasta karhuteemaan seikkailu-ja jäljitystehtäviä!

1. Karhun kääntämä kanto, mitä etsinyt
2. Karhun kynsimä kanto, alkujaan tassun jäljet molemmin puolin

Noin klo 12.30 Laavulla juodaan karhunverta ja lauletaan

3. Karhunpainia, Mikko , ohjeet karhun kohtaamiseen
4. Kuperkeikka muurahaispesään ja muutut karhuksi, karhunsammal ja punainen sammal
5. Karhunpesä: erauspentu ja aikuinen karhu, sammalten kerääminen pesään
leikki *"karhu nukkuu talvipesässään"* kiven ympärillä

Noin klo 13.00 Kodalla eväiden syönti ja makkaranpaisto
Klo 13.30 Lähtö "hanalle" tai alas mäkeen tai odottelua kodalla, että bussi tulee
Klo 14 Kotimatka alkaa

Hinta:	**yhteensä**	**187 euroa**
Luontokuvaaja Jonni Saaren diaesitys 45 min (ei alv-velvollinen)		60 e
Karhulaavun ja kodan käyttö, opastus, polttopuut, karhukiekko		110 e
Luontokoulun järjestelykulut 10 % (sis. materiaalit)		17 e

OPPILAIDEN VARUSTELISTA:

☐ ulkoiluvaatteet (tuulipuku, verryttelyasu tms.)
☐ pitkähihainen pusero, collegepusero
☐ villasukat ja kumisaapas
☐ lämpimät käsineet
☐ lämmin päähine
☐ sadevaatteet varalta reppuun
☐ reppu
☐ muovinen juomapullo (pieni, jonka jaksaa hyvin kantaa)
☐ eväät

MIKKO MUURIKAISEN YHTEYSTIEDOT REISSUN AIKANA 040-524 1435

EIJA SYRJÄLÄN YHTEYSTIEDOT REISSUN AIKANA:
MATKAP. 0400 – 569 811

SYVÄVUOREN KARHUNKIERROS
Mikko ja Antti Muurikaisen mailla

Karhunkierroksen taustasta

Karhunkierros liittyy karhun metsästykseen. Syksyisin alettiin seurata karhun jälkiä parin viikon välein. Havaitut jäljet merkittiin ylös tekemällä puihin pilkkajälkiä, saatettiinpa liittää pilkan viereen nimikirjaimetkin. Tätä jälkien seuraamiskierrosta alettiin nimittää *karhunkierrokseksi*. Kiltit karhut menivät nukkumaan silloin kun lehdet tippuivat puista. Ilkeät vasta lumen alkaessa satamaan.

Karhujahtiin lähdettäessä ei saanut sanoa karhu vaan piti käyttää *kiertoilmaisuja* (kontio, metso, mörkö, kouko, otso, Vihtahousu, Mörri, mesikämmen….). Karhu ei saanut kuulla itseänsä kutsuttavan suotta, vaan suuttui siitä. Jos karhu kävi päälle, piti sanoa:*" Älä Jumalan vilja päälle tule, ei minussa ole sinun vastustas"* Muutenkin piti puhua karhulle koko ajan. Kiertoilmaisujen käyttäminen liittyi vanhaan karhun metsästysriittiin. Sen mukaan Num Toorem ylijumala käveli muinoin taivaan tantereella, jolloin hänen jalkansa meni pilvestä läpi, hänen poikansa Karhu näki aukosta Siperian kauniin taigan ja halusi päästä asumaan sinne. Num Toorem ei voinut kieltää pojaltaan mitään ja laski ainoan poikansa kultakehdossa maahan ja vaati ihmisiltä että tätä kohdellaan Jumalana.

Syntymäloitsu: " *Miss´ on ohto synnytetty, mesikämmen käännytetty*
Kuun luona, tykönä päivän, Otavaisen olkapäillä
Sielt´ on maahan laskettuna, rihmoissa hopeisissa
Kultaisissa kätkyeissä

Mikäli karhu oli raadellut karjaa, parannettiin haavat karhun kynsillä ja hampailla sivelemällä. Mikäli karhu haluttiin karkoittaa, piti asettaa kääpä palamaan tassun jäljelle ja lukea loitsu:
"*Pitää käydä käyräkengän, sinisukan suikuttavan tuolle puolen Lapin maita"*.

Kun karja laskettiin ulos, luki emäntä loitsun:
"*Metsän kultainen kuningas, metsän ehtoinen emäntä,*
Kun kuulet kullqn kulkevaksi, maitomuorin matkustavan,
Paina pääsi mättähälle, nurmehen nukahtamahan,
Kätke kynnet karvoihisi niinkuin taikina mykkyyn."

Ennen karhujahdin alkua =karhunkaatoa pidettiin kaksi pyhäpäivää, jolloin pukeuduttiin parhaimpiin ja elettiin arvokkaasti. Karhujahtiin valmistautuminen alkoi hyvien eväiden valmistamisesta. Evät tuli olla luonnontuotteista, niissä ei saanut olla karjanlihaa, maitoa, juustoa jne eli niissä *ei saanut olla karjanhajua.* Ennen jahtiin lähtöä saunottiin ja puettiin puhtaat valkeat vaatteet päälle.

Karhunpesän lähelle sytytettiin isot tulet. Sen lähellä käytiin *karhunpainia,* jotta saatiin riskein mies selville. Tuli levitettiin eli hajoitettiin ja hypittiin savun läpi jolla "karaistiin" miehet ja aseet. *Verremysmies eli vahvin mies* asettui pesälle keihästämään, muut asettuivat rinkiin härnäämään seipäillä karhu hereille.

Karhu tuli tappaa koskemattomalle tantereelle eli puhtaalle lumelle. Karhu "varattiin" nylkemällä ensin turparengas ja halkaisemalla karhun tassut, minkä jälkeen satunnainen ohikulkija ei päässyt mukaan saaliin jaolle. Samalla loitsuttiin tyyliin itse putosit koivun oksalta, kuolema oli oma syysi (en minä sinua tappanut). Nuorille juotettiin karhunverta luonnon karaisemiseksi.

Kun karhua eli saalista kannettiin taloon, pukeutui vastaanottokomitea parhaimpiinsa ja toivotti arvovieraan tervetulleeksi laulaen juhlavirsiä. Ensin tuli pään kantaja taloon sisään, sitten taljan kantajat. Vasta syömisen jälkeen jaettiin lihat. Peijaislihat olivat vakkasia. Karhunpeijaiset saattoivat kestää 3-4 pv. Peijaisten jälkeen luut haudattiin ison petäjän juurelle ja karhunkallo petäjän latvaan kallo itäänpäin. Tuolloin uskottiin että Karhu pääsee puuta pitkin takaisin Isänsä luokse ja palaa taas maan pinnalle Karhuna.

Vihtavuoren 4-luokkien talviset luontoleirikoulut Hietasyrjänkankaalla

4.-5.12.2002 luokka 4A, oppilaita 22 tytöt 14/pojat 8, opettaja Paulina Schavikin + 2 huoltajaa (toinen illalla paikalla)
19.-20.12.2002 luokka 4B, oppilaita 22 tytöt/pojat?, opettaja Aku Naukkarinen, huoltajia, koulunkäyntiavustajia?

Tavoitteet:

Tutustua oman kunnan yhteen hienoimpaan luontokohteeseen, Hietasyrjänkankaan harjumaastoon
Retkeily luonnossa ja retkeilyyn innostaminen
Tutustua toiminnallisesti ja osin seikkailuhenkisesti jääkauden aikaansaannoksiin maastossa
Tähtitaivas ja avaruutta tutuksi
Kyläkaupan elämää tutuksi
Luontokuvauksen maailma ja elämyksiä
Tutustuminen omavaraistalouteen perustuvan maatilan toimintaan ja eläimiin
Omista tavaroista huolehtiminen
Toiminta ryhmässä ja ryhmänä heikoimpien ehdoilla

Toteutus:
Koulu huolehtii tiedottamisesta koteihin, ruokailuista, majoitusvarauksista ja majoittautumisesta sekä kuljetusjärjestelyistä. Luontokoulu vastaa ohjelman järjestämisestä verkostonsa avulla ohjelman mukaisesti.

Pakkasraja ulkotoimintojen osalta - 15 C .Varasuunnitelmana erätaitojen osalta toiminta retkituvan lähimaastosta Valkealammelle (kota) lumikengillä ja ruoat syödään sisällä. Hiihtoretken varasuunnitelmana sisätoimintaa retkituvalla (maatilateemaista ohjelmaa ennen Hintikalle lähtöä).

Turvallisuus:
Koko ajan valvonta paikalla. Ohjattu toiminta. Ensiapuvälineet koululla sekä luontokoulun oppailla. Oppilaat vakuutettu koulun puolesta. Opettajalla henkilötiedot oppilaista (allergiat, sairaudet yms.) ja yhteystiedot koteihin. Koteihin jaettu leirikoulun ohjelma sekä opettajan että oppaiden kännykkänumerot (Pentti Korhonen 0400-685 278, Johanna Vääränen 0400-645 161, Juha ja Heidi Hintikka 838 173). Oppilaille annetaan tarkat etukäteisohjeet varusteista. Kodalla ja laavulla ulko- WC.

Ohjelma:

Torstai 4.12. (19.12)

klo 11.30 ruokailu Vihtavuoren koulussa
klo 12.10 Linja-autolla kohti Haapalaa

klo 12.40 Tutustuminen kyläkauppaan - Ossin markettiin, kauppiasparikunta Ossi ja Kirsti Kiiverin opastuksella
Retkiseteli 1 e /oppilas - esim. energiatankkausta maastopatikointeja varten
Ossin marketilta eväspussit mukaan oppilaille!

klo 13.40 Majoittuminen Haapalaan, petit kuntoon! (Eija tuo avaimet)
Tytöt parvelle, pojat takkatupaan

klo 14.30 Opastettu lumikenkäretki koululta kodalle, Eija Syrjälä (jääkausirastit), nuoriso-ohjaaja Johanna Vääränen
Kevyt hiihtoasu, omat sauvat, reppuun mukaan varakäsineet, varavillapaita, omia energiaeväitä, juomapullo, omat ruokailuvälineet, taskulamppu

klo 15.30 **KODALLA LÄMMINTÄ MEHUA JA ERÄOPAS PENTTI KORHONEN**

Hietasyrjänkankaan kodalla erätaitoja ja nuotioruokia, eräopas Pentti Korhonen
- nuotionteko pienryhmissä ja tulenteko tuluksilla (luontokoululla on 10 puukkoa ja pakkikeitintä)
- eväiden syönti nuotiolla
- talvimajoitteita pressuilla (tarvikkeet luontokoululta)
- retkivarusteista ja eräoppaan työstä

klo 18.30 Metsän joulurauhan julistus, herkkuja eläimille ja tähtitaivaan tutkistelu sään salliessa, Pentti ja Johanna

- oppilaille jaetaan tähtikartta, makuualustat luontokoululta, kaukoputki

klo 19.00 Yölumikenkäkävely takaisin koululle (otsalamput), Johanna Vääränen

klo 20 Saunomista, oleskelua, herkuttelua, pelejä, luokan omaa ohjelmaa

klo 22.30 Hiljaisuus

Perjantai 5.12. (20.12)

klo 7.30 Herätys ja aamupala
Tavaroiden pakkaus ja siivoustoimet

klo 9 Vaellusseikkailu ikuisen jäätikön reunalle
Luontokuvia , kertomuksia ja tarinoita luontokuvaaja Jonni Saari

klo 10 Opastettu hiihtoretki Hakolan tilalle, nuoriso-ohjaaja Johanna Vääränen
Laavulla mehutauko, reppuun mukaan varavaatetta ja evästä (juomista ja energiaa)
Juha Hintikka tulee laavulle vastaan

klo 12 Ruokailu Hakolan tilalla
Tutustuminen eläimiin ja maatilan elämään

klo 13 Lähtö linja-autolla takaisin koululle, tavaroiden noutaminen Haapalan koululta

Hinta / ryhmä 22 oppilasta + 3 aikuista:

(kuljetukset				84 e)
Majoittuminen Haapalan koululla			**54 e**	
Tutustuminen kyläkauppaan/retkiseteli	2 e / oppilas	**100 e**		
Erätaidot				**14 e**
Nuotioruuat	25 x 4 euroa		**100 e**	
Jonni Saari				**60 e**
Hakolan tilan ruokailut (n. 5.5. e /lapsi x 25)		**137.5 e**		
			yhteensä	**549.50 euroa**

OPPILAIDEN VARUSTELISTA :

lämmin alusvaatekerta (pitkähihainen aluskerrasto)
poolopusero
collegepaita
villapaita
villasukat
paksut rukkaset ja lämpimät vaihtokäsineet
vaihtovaatteet (sukat, alusvaatteet, T-paita, collegepaita & verkkarit tms., varavillapaita)
ulkovaatteet (toppatakki ja –housut tai haalari)
pipo tai muu lämmin päähine
lämpimät talvikengät tai kosteutta hylkivät vaelluskengät sekä vaihtokengät, joilla voi liikkua lumihangessa
heijastin kiinni ulkotakissa
monot, sukset ja sauvat, varrelliset hiihtosukat
pyyhe & saippua/shampoo
hammasharja & -tahna
kampa tai harja
makuuupussi ja retkipatja
taskulamppu (otsalamppu, jos on)
henkilökohtaiset lääkkeet (ilmoitettava opelle erillisellä lappusella)
reppu
muovimuki (ei kertakäyttömuki)
muovinen juomapullo (pieni, jonka jaksaa hyvin kantaa)
muovinen eväsrasia tai lautanen
unikaveri
pelejä tms

VIHTAVUOREN YSILUOKAT JÄÄKAUDEN JÄLJILLÄ HIETASYRJÄNKANKAALLA

Ryhmä: Opettajat Katri Heikkinen, Katja Linnaranta
Ryhmä 1. to 22.5. klo 12.15.-15.15 30 oppilasta
Ryhmä 2. pe 23.5. klo 11.15-14.15 38 oppilasta

Opas: Eija Syrjälä

Tavoitteet:
1. Oman kunnan luonnonhistoriaa: tietoa Laukaan harjuista, niiden syntyhistoriasta ja merkityksestä (mm. luonnonsuojelu, pohjavesiasiat, maa-ainesten otto, metsätalous, virkistyskäyttö)
2. Hietasyrjänkangas- valtakunnallisesti merkittävä harju ja jääkauden jälki tutuksi
3. Ympäristön muutosten ja ongelmien havainnointi sekä vaikutuskeinojen miettiminen
4. Luonnossa liikkumalla havaintoja sen monimuotoisuudesta ja rakenteesta
5. Kartan käyttö maastossa

Toteutus:
Oppilaille annetaan etukäteen lista varusteista, joita pitää olla maastossa (oikeanlaiset jalkineet, pukeutuminen sään varalle, varavaatteet, sadevaatteet, reppu, evät ja juomapullo. Ryhmät voidaan jakaa kahtia: puolet lähtee Eija Syrjälän, puolet oman opettajan kanssa liikkeelle.

Patikkaretkellä Haapalan koululta kodalle (n 2km) tutustumme luontopolkurastien (13 kpl) ja niiden tehtävien avulla jääkautiseen luonnonhistoriaan, harjujen syntyyn, ilmansuuntiin, luonnonsuojelualueeseen ja sen monipuoliseen ympäristöön (VT, CT, suot, supat). Jokainen oppilas saa käyttöönsä kartan, johon on merkitty rastit. Reitti on merkitty oranssin nauhoin maastoon ja rastit on numeroitu. Rasteilla on luontopolkutaulut, jotka esittelevät asiaa. Hietasyrjän kodalla on evästauko.

Turvallisuus: Oppilaat vakuutettu koulun puolesta ohjelman ajan. Opettajalla oppilaiden yhteystiedot koteihin sekä tiedot sairauksista, allergioista yms. erityispiirteistä. Oppilaille jaettu varusteohjeet etukäteen. Liikutaan oppaan mukana ja karttojen avulla. Reitti on merkitty oranssin nauhoin. Maasto on liikkumiselle haastavaa. Opettajalla ja Eija Syrjälällä ensiapuvälineet mukana. Linja-autokuskille annetaan erillinen ajo-ohjekartta.

Ohjelma:

Ryhmä 1.
Klo 11.30 Lähtö koululta Jyväskylän liikenteen bussilla
Klo 12.00 Kokoontuminen patikkaretkelle Haapalan koulun pihapiiriin ja lähtö maastoon,
Eija Syrjälä vastassa
Maastossa rasteja 13 kpl, joilla tehtäviä
n.klo 14.00 Evästauko kodalla
Klo 14.30 Lähtö bussille kodalta noin 800 m matka kärrytietä pitkin
Klo 14.45 Kotimatka alkaa

Ryhmä 2.
Klo 10.30 Lähtö koululta Jyväskylän liikenteen bussilla
Klo 11.15 Kokoontuminen patikkaretkelle Haapalan koulun pihapiiriin ja lähtö maastoon,
Eija Syrjälä vastassa
Maastossa rasteja 13 kpl, joilla tehtäviä
n. klo 13.00 Evästauko kodalla
Klo 13.30 Lähtö bussille kodalta noin 800 m matka kärrytietä pitkin
Klo 13.45 Kotimatka alkaa

Hinta:	**430 euroa**
Opastus ja valmistelut 2 x 4h a`26 e/h	208 euroa
Järjestelykulut (sis. materiaalit) 10 %	20 e
Kuljetukset	202 e

Varustelista oppilaille:

kumisaappaat ja vahvat sukat
reppu
muovinen juomapullo
muovinen eväsrasia, jossa leivät tms.
päähine
varavaatteita: sadevaatteet
kamera / kiikarit oman kiinnostuksen mukaan

Eija Syrjälän yhteystiedot retken aikana 0400-569 811

Lievestuoreen lukion luontokoulupäivä - Pohjois-Laukaa tutuksi

Aika: 11. joulukuuta 2002
Ryhmä: 15 lukiolaista, opettaja biologian ja maantiedon lehtori Pekka Soininen (montako tytöt/pojat ?)
Ruokailu: Hakolan tilalla sekä omat eväät repussa (koululta?)
Kuljetus: Koulu varaa bussin

Tavoitteet:

Pohjois-Laukaa tutuksi
Retkeily luonnossa ja omatoimiseen retkeilyyn innostaminen
Tietoa Laukaan luontoretkikohteista (materiaalia)
Kuntahengen nostattaminen

1. Hakolan tila: Hakolan tilanväen tavoitteena on järjestää teille opettavainen, kiva ja mielenkiintoinen päivä

- Tutustuminen maatilan elämään, olemme vieraina maatilalla niin isäntäväen kuin eläintenkin luona
- Omavaraisuusharrastus toisenlainen tapa elää , vaihtoehto tehomaataloudelle.
  Miten voi elää käymättä kaupassa (omavaraisuus), eli oman työn ja taloudellisuuden periaate
- EU-säännökset maaseutuyrittäjän arjessa: tilan toiminnan seurannan paperityöt, EU- merkki tutuksi ja lista eläintiedoista
- Itse tuotetun ravinnon terveellisyys, lähituottajatoiminta
- Tietoa /toimintaa eläimistä ja niiden hoidosta, kunnioitus eläintä kohtaan. Puhumme myös siitä, kuinka kohtelemme eläimiä ystävinämme
- Ruuan kierto pellolta eläinten kautta takaisin peltoon, turve kuivikkeena
- Rerinteisten työmenetelmien esittely, kunnioitus menneiden sukupolvien työtä kohtaan
- Varastointi hätätilannetta varten, terveysturvallisuus-, suojautumis- ja kriisisuunnitelma
- Mielekäs nautittava monipuolinen fyysinen työnteko ei kuluta vaan vahvistaa tekijäänsä

2. Jääkauden jäljillä
Oman kunnan luonnonhistoria: tietoa Laukaan harjuista, niiden syntyhistoriasta ja merkityksestä (mm. luonnonsuojelu, pohjavesiasiat, maa-ainesten otto, metsätalous, virkistyskäyttö)
Hietasyrjänkangas- valtakunnallisesti merkittävä harju ja jääkauden jälki tutuksi
Ympäristön muutosten ja ongelmien havainnointi sekä vaikutuskeinojen miettiminen
Luonnossa liikkumalla havaintoja sen monimuotoisuudesta ja rakenteesta
Kartan käyttö maastossa

3. Retkeily-ja erätaidot
Innostaminen omatoimiseen retkeilyyn
Erätaitoja (varustautuminen, tulenteko, majoitteet, ruuanvalmistus)
Jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet

Toteutus:

Luokalla on käytettävissä linja-auto koko päivän. Oppilaat saavat etukäteen ohjeet maatilavierailua sekä maastoretkeä varten. Oppilaat saavan päivän ohjelman sekä kartan etukäteen. Tavoitteena on toiminta ja tiedon jakaminen, paperityöt tehdään jälkikäteen. Hakolan tila valokuvaa ryhmiä kotisivuilleen, jos annetaan lupa. Luontokoulun digikamera on myös tarvittaessa käytettävissä. Oppailla on ensiapuvälineet mukana.

Luokka tulee linja-autolla Hakolan tilalle, mistä ruokailun jälkeen jatketaan linja-autolla matkaa Haapalan koululle. Jääkauden jäljillä-luontopolku on n. 2 km ja se sijoitetaan koulun ja kodan väliseen mastoon (erillinen kartta). Kodalla tehdään erätaitotehtäviä ja syödään omat eväät. Kodalta linja-auton "pysäkille" on matkaa noin 800m.

Ohjelmaluonnosta:

klo 8.30 lähtö Lievestuoreelta
Reitti ? (Simuna, Tarvaala, Kuusa, Haapala) Matkalla tietoa ja materiaalia luontoretkikohteista , Eija mukaan?

Klo 9 Tutustuminen Hakolan tilan toimintaan Heidi ja Juha Hintikan opastuksellaOppilaille kerrotaan muualla maailmalla riehuneista eläintaudeista, joita meillä ei onneksi ole. Voimme kaikki tehdä oman osuutemme tautien leviämisen estämiseksi . Hakolan tilalle tultaessa pyydämme kaikkia vierailijoita kävelemään desinfiointimatolla, kun laskeudutte linja-autosta pihaan. Sairastumisriskin vuoksi eläimillemme ei myöskään saa syöttää muualta tuotua ruokaa.

TERVETULOA: Kerromme pihamaalla lyhyesti maatilamme toiminnasta: Kasvatamme myytäväksi sipulia , porkkanaa , perunaa ja lihaa. Kesällä viljelemme ja talvella pakkaamme ja myymme tuotteet.
Omavaraisuus harrastuksena / Kasvatamme ja teemme kotona kaiken mahdollisen ,mitä tarvitsemme; tomaatit, kurkut , marjat, vilja-, maito- ja lihatuotteet. Ompelu- ja koneenkorjaustyöt onnistuvat myös kotona

Aloitamme tilakierroksen sipulivarastosta, lämpökeskus, navetta, talli. Lopuksi tulemme sisälle tutustumaan perinteisiin työmenetelmiin (separointi, kirnuaminen, jyvävarastot) sekä kerromme tarkemmin tilan toiminnasta ennen ruokailua (omavaraisuus, maaseutuyrittäjyys, EU-säädökset, turvallisuus)

klo 10.30 ruokailu Menu spagettia ja jauhelihakastiketta, jälkiruoka luomujäätelöä?

klo 11 linja-autolla Haapalan koululle

klo 11.15 Jääkauden jäljillä luontopolku - n. 2 km patikointi Hietasyrjänkankaan maastossa

klo 12.45 Erätaitoja kodalla eräopas Pentti Korhosen johdolla
- tulenteko
- varusteet
- majoitteet
- ruuanlaitto: nokipannukahvia, mehua, lettuja/tikkupullaa, makkaraa?

klo 14. 20 Patikointi kodalta bussille

klo 14.30 Kohti Lievestuoretta

Reitti (Kuusa, kirkonkylä / asuntomessualue, Vihtavuori, Vuontee, Savio)?, matkalla retkikohteita

Klo 15 Perillä koulussa

OPPILAIDEN VARUSTELISTA:

lämmin alusvaatekerta ja sukat
housut ja pitkähihainen pusero, collegepusero
villasukat
lämpimät käsineet (+ varalapaset tms.)
varavillapaita
ulkovaatteet (tuulenpitävätakki ja –housut)
pipo tai muu lämmin päähine
lämpimät talvikengät tai kosteuden pitävät vaelluskengät (jos räntää, kumisaappaat)
reppu
muovinen juomapullo
puukko

Laukaan luontokoulun
RETKEILYKURSSIT 2002-2003

Vastaava kouluttaja eräopas Pentti Korhonen.

Kohderyhmä: opettajat, kouluttajat, leiri- ja retkeilytoimintaa järjestävien järjestöjen, seurojen ja yhdistysten ohjaajat (alaikäraja 15 v.) sekä ulkoilusta kiinnostuneet aikuisryhmät. Kurssi toteutuu, mikäli osallistujia on 15 henkilöä.

Tavoitteet: Antaa valmiudet turvalliseen luonnossa liikkumiseen yksin ja yhdessä ryhmän kanssa eri vuodenaikoina.

Toteutus: Koulutus tapahtuu pääosin luonnossa Laukaan alueella ohjelman vaatimusten mukaan noin kerran/kk lauantaisin. Oppikirjana Keijo Taskisen ja Seppo Leinosen (v.2000): Villiä elämää. Osallistumismaksu 80 euroa (30 euroa syksy ja 50 euroa kevät). Materiaalikulut eivät sisälly kurssimaksuun.

Peruskurssi

		klo
9.10	Retkikurssin aloitus	18-20 Laukaan pääkirjastolla
26.10	Suunnistus ja jokamiehen oikeudet	9-13 Hitonhauta
9.11	Kalastus	9-13 Köyrinlahti
16.11	Peruserätaidot	9-13 Hietasyrjä
18.1	Talviretkeily	9-13 Syvävuori
15.2	Lumikenkäily	9-13 Hietasyrjä
11.3	Ensiapu	9-13 Haapalan koulu
15.3	Talvikalastus	9-13 Köyrinlahti
26.4	Lintujen tarkkailu	9-13 Vuontee
10.5 - 11.5	Vaellus Lankavuori - Syvävuori	10.5 klo 18.00 - 11.5 n.klo 15.00

Jatkokurssi

		klo
10.10	Jatkokurssin aloitus	18-20 Laukaan pääkirjastolla
19.10	Retkiruokien valmistusta	9-13 Hietasyrjä
23.11	Lumikenkien teko	9-14 Haapalan koulu
7.12	Taulan teko	9-15 Haapalan koulu
11.1	Luontovalokuvaus	10-13 Kuusa
8.2	Hiihtovaellus	9-14 Lankamaa - Syvävuori
8.3 - 9.3	Yöpöllöretki/ lumikengät	22.00 Lähtö Laukaan pääkirjastolta
29.3	Riistanhoito	9-14 Lähtö Lasilandian pihasta
17.5	Kalastusvälineet ja niiden käyttö	9-13 Köyrinlahti

Ilmoittautumiset kursseille 30.9 mennessä arkisin 0400-569811 tai era.pentti@jippii.fi
Kurssimateriaalit sekä kartat jaetaan aloituskerralla.

Eija Syrjälä

on osallistunut koulutukseen 5.-6.6.2003

MUINAISRUOKA JA KIVIKAUTISET KÄDENTAIDOT

Luonto- ja eräopaskouluttaja Turkka J. Aaltonen

Koulutuksen sisältö:

Ruuat:
Pakuritee
Munat kuumilla kivillä
Munat rahkasammaleessa
Ahvenet koivunlehtipedillä
Hautapaistos
Savustuskota
Savifasaani

Punontatyöt
Pajunköysi (puuttuu ohjeista)
Nauha Y-haarassa
Kaislamatto

Tulenteko
Tulenteko tuluksilla
Tulipora

Laukaassa 31.8.2003

Eija Syrjälä
Projektipäällikkö
Laukaan luontokoulu

Eeva Happonen
Ääneseutu-Laukaa elintarvikealan
kehittämishanke

MUINAISTAITOJA JA TEKNIIKOITA TUTUKSI 23.-24.10.2003

Laukaan Luontokoulu- ja Oma Paikka –projektit ovat kutsuneet maankuulun eräperinteen asiantuntija *Turkka J. Aaltosen* jo toisen kerran Laukaaseen perehdyttämään seudun toimijoita muinaisiin kädentaitoihin ja tekniikoihin Laukaaseen Haapalan retkituvalle 23.-24.10. Kurssin tavoitteena on paitsi oppia hyödyntämään luonnon materiaaleja kuten luita, sarvia ja nahkaa vanhoilla tavoilla myöskin löytää uusia aiheita ja osaavia ohjaajia Laukaan Luontokouluun. Koulutus on suunnattu kädentaitajille, maatilayrittäjille sekä opettajille.

Ohjelman sisältö on seuraava:

To 23.10. klo 12- 20
Tarve-esineitä luista ja sarvista (mm. tulitikkurasia / suolaputki hirven sääriluusta)
Nahan primitiiviparkitus
Ruuan paistaminen kuumilla kivillä

Pe 24.10 klo 8-16
pumppuporan eli kehrottimen valmistus
köyden valmistus nuorasta kertaamalla köysiradan avulla
vyön valmistus 5-piikkikudonnalla ilman kangaspuita + sovellutukset = laukut, lelut

Toivomme, että kun näin hyvää, harvinaista ja erikoislaatuista esihistoriaan liittyvää opetusta tulee melkein kotiovelle, mahdollisimman moni päättäisi lähteä kurssille mukaan.

Kahden päivän (20 h) kurssi maksaa 90 euroa (sis. alv) yhdeltä osallistujalta. Koulutukseen on luotu myös **ns. kyläseurahinta.** Jos yhdistyksestä innostuu useampikin jäsen osallistumaan (2-4 hlöä) kurssille, laskee osallistujahinta 75 euroon henkilöltä.

Tarvittaessa järjestetään majoitus Haapalan retkituvalle, jolloin majoitus ilta- ja aamupaloineen maksaa 17 euroa/henkilöltä. Kurssille mahtuu 20 ensin ilmoittautunutta, joten varatkaa paikat nopeasti!

Sitovat ilmoittautumiset viimeistään torstaina 9.10. , lisätietoja annamme mielellämme!
Muistathan kertoa ruoka-aineallergiat yms. erityispiirteet ilmoittautumisen yhteydessä.

Eija Syrjälä, luontokoulun projektipäällikkö
839 0602, 0400 569 811
eija.syrjala@laukaa.fi

Virpi Nikkanen / Oma Paikka-projekti
040 592 5091
virpi.nikkanen@induser.fi

MUINAISIA KÄDENTAITOJA JA –TEKNIIKOITA TUTUKSI 23.-24.10. '03
Kouluttajana eräperinteen asiantuntija *Turkka J. Aaltonen*

Kohderyhmä: luontokoulun nykyiset ja uudet ohjaajat
käsityöläiset
maatilayrittäjät (kotieläintilat)

Paikka: Haapalan retkitupa, Laukaa

Koulutuksen sisältö:
tarve-esineitä luista ja sarvista (esim. hirvi, lehmä, vuohi)
nahan parkitseminen
pumppupora eli kehrotin
vyö 5-piikkikudonnalla, köysi kertaamalla
ruoan paistaminen kivillä

Hinta:
90 e /hlö, majoitus 17 e/hlö (Laukaa, Jyvässeutu, Konnevesi, Suolahti, Uurainen)
120 e/hlö, majoitus 17 e/hlö (hankealueen ulkopuolelta)
kyläyhdistys (2-4 hlöä) 75 e/hlö, majoitus 17 e/hlö

Sitovat ilmoittautumiset ja tiedustelut to 9.10. mennessä. Osanottajia max. 20 henkilöä
Eija Syrjälä, luontokoulun projektipäällikkö 0400 569 811, eija.syrjala@laukaa.fi
Virpi Nikkanen / Oma Paikka -projekti 040 592 5091, virpi.nikkanen@ laukaa.fi

Iltapäiväkerho

Ehdotuksia avuksi iltapäiväkerhon pitoon. Kuvaillut eri kerrat voivat vaihtaa paikkaa, vaikka osa on askareiden puolesta sidottu aikajärjestykseen. Voit myös koota oman kokonaisuutesi seuraavista kuvailluista kerhokerroista, joista osa jäi toteuttamatta kouluvuonna 2002-2003. Sää vaikuttaa ollaanko ulkona vai sisällä, mieluummin ulkona. Voit myös itse soveltaa leikkejä ja muita tekemisiä oman mielikuvituksesi mukaan.

Kahden tunnin mittaisen kerhon voi jakaa kolmeen osaan: 30 min ulko-/sisäleikkeihin, 30min välipalaan ja 60 min askarteluun tai muuhun, liukuvasti. Kerhon alussa vie aikansa passien merkkaaminen/ leimaaminen ja kerhomaksujen keruu. Kauempana käydessä esimerkiksi lumikenkäkävelyllä on syytä tulla ajoissa, ennen kerhon loppumista, koulun pihaan ja kehitellä siinä leikki, jonka aikana oppilaat lähtevät yksitellen vanhempien tullessa hakemaan. Leikkien kertaaminen tuo lapsille selvyyttä. Ohjaajan on hyvä kannustaa kerholaisia joka tilanteessa. Lapset ovat väsyneitä koulupäivän jälkeen eivätkä välttämättä jaksa keskittyä ohjattuun toimintaan. Ei kannata suunnitella kovin paikallaan pysyvää ja pikkutarkkaa työtä. Yhden kerhokerran aikana ehditään tehdä loppujen lopuksi hyvin vähän. Tärkeää on leikkiä ja purkaa energiaa, liikkua.

Toiseksi viimeisellä kerralla ohjaajan on hyvä tarkistaa kaikki passit ja kirjoittaa ylös jos, ja kuinka paljon, tarvitsee palauttaa rahaa maksetuista kerhokerroista, joita ei ole käytetty, jotta hän tietää kuinka paljon varata kolikoita viimeiselle kerralle. Kirjoitimme kirjeen kerholaisten vanhemmille syksyllä kerhon alussa (mainoskirje), jouluna kerroimme kirjeitse väliaikatiedotuksen ja keväällä kirjoitimme kiitoskirjeen. Lukuvuonna 2002-2003 pidettyjä kerhokertoja kertyi 20 ja ohjaajien terveydellisistä syistä peruttiin kerho kahtena maanantaina. Kerho päästiin aloittamaan myöhään syksyllä ja lopetettiin muutama viikko ennen koulun loppumista Anninan sairasloman vuoksi.

Toivotan tuleville kerhon pitäjille iloa, reippautta ja huumoria.

Terveisin Annina Korhonen

1. Kerta

Ohjaaja toivottaa kaikki tervetulleiksi, kertoo hieman itsestään, siitä mitä kerhossa yleensä tehdään, välipalasta ja mitä tällä kerhokerralla tehdään, jakaa passit ja kertoo kerhomaksuista ja, miten passeja käytetään.

Leikkejä

Parien jako:
jokainen etsii saman kokoisen käden kokeilemalla kämmeniä vastakkain. Etsitään paria, jonka kanssa on ollut mahdollisimman vähän tekemisissä.

Merimiespaini:
Leikki rikkoo estoja ja sallii turvallisen fyysisen kosketuksen. Pari asettuu viivalle oikean jalansyrjät vastakkain. Otetaan oikealla kädellä tukeva ote parin oikeasta kädestä ja yritetään vetämällä tai työntämällä horjuttaa kaverin tasapainoa, jotta hänen jalkansa liikkuisi. Voittaja on se joka pysyy tukevasti omilla jaloillaan. Pidetään matala asento jalat hieman koukussa, mikä auttaa säilyttämään tasapainon.

Tuhatjalkainen:
Muodostetaan pareja tai jonoja, jotka liikkuvat eläimille tunnusomaisella tavalla. Leikki antaa tietoa eläinten rakenteesta ja liikkumistavoista. Leikkipaikaksi valitaan epätasainen, mutta turvallinen maasto.

A. Leikinohjaaja sanoo jonkun eläimen nimen, jolloin leikkijät muodostavat ryhmiä siten, että jalkoja on yhtä monta kuin kyseisellä eläimellä. Linnoilla ja ihmisillä kaksi, nisäkkäillä neljä, hyönteisillä kuusi ja hämähäkeillä kahdeksan jalkaa. Esimerkiksi huudettaessa kettu (neljä jalkaa) kaksi leikkijää muodostaa parin. Muurahaiseen tarvitaan kuusi jalkaa eli kolme leikkijää ja harakkaan kaksi jalkaa eli yksi leikkijä. Leikittäessä ensimmäistä kertaa ohjaaja voi sanoa nimen jälkeen myös jalkojen lukumäärän. Tämän jälkeen eläimet liikkuvat omalle lajilleen tyypillisellä tavalla, kunnes huudetaan uusi eläin.

B. Leikki muuttuu vaikeammaksi, kun ohjaaja pyyttä kaikkia leikkijöitä muodostamaan tuhatjalkaisen. Ensimmäinen leikkijöistä on tuhatjalkaisen pää, joka johtaa liikkumista. Muut leikkijät seuraavat perässä silmät suljettuina ja pitävät kiinni edellä kulkevan vyötäröltä. Jos tuhatjalkainen katkeaa vaihdetaan päätä. Jos leikkijöitä on paljon, on helpompi tehdä muutama lyhyempi tuhatjalkainen kuin yksi pitkä.

Välipala

Askartelu/muu
Kerätään ryhmittäin prässättäväksi niin monen eri puulajin lehti kuin mahdollista. Mennään sisälle ja laitetaan lehdet sanomalehden väliin kirjojen alle painoon. Jatketaan lehtien kanssa seuraavalla viikolla. Soveltuu syksylle ennen lumien tuloa. Tarkoitus on oppia tuntemaan puiden lehtiä ja ryhmätyöskentelyyn vapaa-ajallakin.

Tarvitaan
— sanomalehtiä
— kirjoja painoksi
— paikka mihin lehdet saavat jäädä prässiin

2. Kerta

Kerrataan viimekertainen tuhatjalkaisleikki ja sovelletaan uusia leikkejä saaduista tuhatjalkaisista.

Pidetään ensin harjoitus, jonka aikana leikkijät miettivät parasta tekniikkaa ja sitten otetaan nopeuskilpailu kahden tai kolmen tuhatjalkaisen välillä paikasta A paikkaan B. Voittaja joukkue on se, joka selviää hajoamatta maaliin. Tämä kehittää yhteistyötaitoa ja luo huomaamatta läheisyyttä. Leikki vaatii tasaisen turvallisen maaston. Silmät saa pitää auki.

Muodostetaan yksi tuhatjalkainen ja kävellään metsässä epätasaisessa maastossa tuhatjalkaisen päätä vaihtaen (pidettävä silmät auki). Tarkoituksena on pitää letka koossa.

Välipala
Esim. sisällä minkä jälkeen on helppo jäädä sisälle askartelemaan.

Askartelu
Liimataan ryhmissä prässätyt lehdet kartongille kontaktimuovin alle ja etsitään kasvikirjasta lehtien nimet, jotka kirjoitetaan lehtien viereen.

Tarvitaan
— kartonkia
— paksua kontaktimuovia
— sakset
— kyniä
— kasvikirjoja (löytyy kirjastosta)

3. Kerta

Käkileikki:
Tarvitaan piiloleikkiin sopiva maasto. Kaksi leikkijöistä tai yksi mikäli ryhmä on pieni on käkiä ja etsivät piilon/pesän, jota muut etsivät yhtä aikaa yksikseen. Löydettyään käet etsijät piiloutuvat pesään käkien kavereiksi. Leikki päättyy, kun kaikki leikkijät ovat pesässä. Aluksi käki kukkuu harvakseltaan ja hiljaisella äänellä. Jos leikkijöiden on vaikea löytää pesää, pitää käen kukkua kovemmin. Leikissä voi vaihtoehtoisesti olla jokin muu selvästi ääntelevä eläin, kuten pöllö (huhuilee), talitiainen (laulaa titittyy), korppi (kraakkuu kraa-kraa), susi (ulvoo) tai kettu (haukahtelee).

Välipala

Askartelu/muu
Käydään sahaamassa pajukosta aikuisen sormen paksuisia suoria pajuja iso kasa. Tarvitaan lupa pajujen kaatoon ja monta sahaa, ja annetaan lasten touhuta. Katkotaan puukolla oksat pois. Ohjaaja: harkitse teetkö sen itse vai annatko lasten tehdä sen (riippuu lasten iästä, taidoista ja ryhmän luonteesta). Ohjaaja katkoo pajut hukarilla, leu'ulla tai vesurilla noin 25cm pituisiksi. Pajut viedään lämpimään kuivumaan pariksi viikoksi, minkä jälkeen niistä tehdään lintulautoja sitomalla. Lapsille voi samalla kertoa jokamiehen oikeuksista. Tietoja löydät osoitteesta http://www.ymparisto.fi/hoito/virkisty/jokamies/sisalto.htm. Voidaan miettiä lasten kanssa mitä metsässä saa ja ei saa tehdä.

Mikäli aikaa jää:
Pakkanen ja aurinko-leikki :

Leikki on takaa-ajoleikki, jossa on yksi tai useampi hippa (pakkanen) ja muutama pelastaja (aurinko). Loput leikkijät ovat pikkulintuja. Hipalla ja pelastajalla on merkkinä erivärinen nauha tai huivi, esimerkiksi pakkasella sininen ja auringolla keltainen. Leikkipaikaksi sopii maasto, piha, kenttä tai sali. Pikkulinnut jähmettyvät paikalleen pakkasen kosketuksesta. Aurinko lämmittää pikkulinnut uudestaan liikkeelle halaamalla niitä. Jonkin ajan kuluttua valitaan uudet pakkaset ja auringot.

Tarvitaan
— sahoja
— puukko
— hukari/ leuku / vesuri
— pajuvesakko
— paikka, missä pajut säilytetään

4. Kerta

Leikitään pihalla käkileikkiä. Kertaus tekee leikin tutuksi ja helpoksi.

Välipala

Loppuaika voidaan leikkiä pihalla sään salliessa kauniista säästä nauttien.
Lankakerä
Muodostetaan pitkä jono jonka toisen pään ympärille kierretään letka joko kävellen tai juosten. Varotaan tekemästä keskustaa liian kireäksi. Kun jokainen on kerällä, lähtee kerän keskipiste purkautumaan etsien itselleen reitin ja koko letka seuraa perässä.

Letkahippa
Letkan päät valitaan kiinniottajaksi ja kiinniotettavaksi. Letka ei saa hajota, mutta sen hajotessa vaihdetaan kiinniotettava letkan toiseen päähän.

Sähkötys
Muodostetaan rinki käsistä kiinni pitäen. Kaksi ohjaajaa seisovat vastakkain välissään tasaluku lapsia. Ensmmäinen heistä laittaa kädenpuristuksen kiertämään samanaikaisesti kumpaankin suuntaan. Lapset odottavat silmät kiinni kädenpuristusta valmiina laittamaan sen eteenpäin. Toinen ohjaaja sanoo hep ja nostaa kätensä ylös tuntiessaan sähkötyksen saapuvan hänelle. Nopeimmin sähkötyksen kierrättänyt puoli on voittaja.

Rikkinäinen puhelin
Pidetään sama asetelma kuin edellisessä. Ensimmäinen ohjaaja kuiskaa sanoman ensimmäisille vieressään kummallakin puolella ja leikkijät kuiskaavat kuulemansa eteenpäin. Toinen ohjaaja kertoo kummankin puoliskon perilletulleen sanoman.

Mustapekka
Paikkana ja rajoina on pelikenttä. Leikkijät seisovat kentän yhdellä laidalla ja ohjaaja keskellä. Ohjaaja huutaa: kuka pelkää mustaa pekkaa ja leikkijät juoksevat kentän vastakkaiselle puolen ohjaajan ottaessa heitä kiinni. Kiinni jääneet ja ohjaaja palaavat keskelle. Peli jatkuu kunnes kaikki ovat jääneet kiinni.

Pakkanen ja aurinko
Sama leikki kerrataan.

5. Kerta

Leikitään tervapataa:
Valitaan leikkipaikaksi tasainen suurehko alue. Piirretään yhdessä suuri rinki, jonka sisälle pieni rinki. Ulkoringin ympärille sijoitutaan tasavälein ja jokainen piirtää itselleen pienen puoliympyrän ulkokehälle. Yksi jää ulkopuolelle ringin kiertäjäksi. Ringin kiertäjää ei saa katsoa hänen ollessaan leikkijän kohdalla takana, mutta häntä on muuten tarkkailtava. Se jonka taakse tikku putoaa koettaa keritä ringin ja palata paikalleen ennen ringin kiertäjää. Jos leikkijä katsoo taakseen liian aikaisin tai ei huomaa pudonnutta tikkua kiertäjän kierrettyä ringin kerran joutuu hän keskirinkiin

eli tervapataan. Sieltä hän pääsee, kun on laulanut laulun tai toinen tulee hänen tilalleen. Leikkiä jatketaan kunnes on välipalan aika.

Välipala

Lumikenkäretki metsään
Tutkitaan metsässä eläinten jälkiä ja kerhon lopussa jatketaan tervaringin leikkimistä. Kuhaniemen koulun viereisessä metsässä nähtiin 9. joulukuuta 2002 jäniksen, kärpän ja oravan jälkiä, ja nuorta lehtipuuta kasvavalla vanhalla pellolla nähtiin lumikon jälkiä.

6. Kerta

Leikitään pihalla kerrataan aiemmin leikittyjä leikkejä

Välipala

Askartelu/ lintulaudat
Jaetaan lapset neljän ryhmiin ja jokaiselle ryhmälle kasa aiemmin kerättyjä ja katkottuja pajuja. Tarvitaan karkeata sisal-narua ja sakset. Tehdään lintulaudan pohja sitomalla ensimmäisen narun keskikohta yhden kepin päähän ja toinen naru toiseen päähän yksinkertaisella alkusolmulla. Lisätään keppejä, ja ne sidotaan kiinni kunnes pohja on suurin piirtein neliön muotoinen. Tuetaan syntynyt matto sitomalla kaksi puuta reunoille. Sidotaan toiset ja kolmannet tukipuut hirsiristikkotyyliin. Näin saadaan alusta.

Haetaan kaksi oksanhaarakeppiä (mahdollisesti haettu etukäteen), sidotaan pohja oksanhaaran sisäpuolelle ja sidotaan pohjaa pidempi katto pajukepeistä pitkittäin viistoon suojaamaan lintulautaa. Ongelmana on pohjan läpi putoilevat siemenet, mutta se voidaan ratkaista laittamalla pohjalle reunoilta kohoava tuohi tai pahvi. Lintulaudat viedään ulos ja sidotaan puuhun. *Aikaa kuluu mahdollisesti kahden kerhokerran verran.*

7. Kerta

Viedään linnuille ruokaa ja kerrotaan mitä linnuille saa antaa ja mitä ei. Miksi lintuja ei saa ruokkia ennen niiden poismuuton aikaa ja mitä lintuja todennäköisesti lintulaudalla tullaan näkemään. Liitteenä on tietoa lintujen talviruokinnasta ja aiheeseen sopiva leikki Talven taikaa -kirjasta .

Välipala
Koulun rannassa on nuotiokatos. Tulet voi tehdä lasten kanssa tai passien merkkaamisen jälkeen toisen ohjaajan ja lasten viedessä linnuille ruokaa. Paistetaan lettuja ja juodaan pakuriteetä.

Tarvitaan	**Pakuritee**
— lettupannuja ja lasta	Kiehautetaan vesi, mitataan noin
— kahvipannu	kaksi kukkurallista teelusikallista
— rasvaa	pakurikääpää litraa vettä kohden
— lettutaikina	ja annetaan hautua noin
— hilloa	15minuuttia.
— rantakoivusta haettua pakurikäävän aiheuttamaa mustaa kasvua	**(**Varaa teetä tai muuta siltä varalta, että joku on erittäin
— sokeria	allerginen, eikä uskalla juoda sen
— musta huivi (leikkiin)	takia. Tee on miedon makuista.**)**

eli tervapataan. Sieltä hän pääsee, kun on laulanut laulun tai toinen tulee hänen tilalleen. Leikkiä jatketaan kunnes on välipalan aika.

Välipala

Lumikenkäretki metsään
Tutkitaan metsässä eläinten jälkiä ja kerhon lopussa jatketaan tervaringin leikkimistä. Kuhaniemen koulun viereisessä metsässä nähtiin 9. joulukuuta 2002 jäniksen, kärpän ja oravan jälkiä, ja nuorta lehtipuuta kasvavalla vanhalla pellolla nähtiin lumikon jälkiä.

6. Kerta

Leikitään pihalla kerrataan aiemmin leikittyjä leikkejä

Välipala

Askartelu/ lintulaudat
Jaetaan lapset neljän ryhmiin ja jokaiselle ryhmälle kasa aiemmin kerättyjä ja katkottuja pajuja. Tarvitaan karkeata sisal-narua ja sakset. Tehdään lintulaudan pohja sitomalla ensimmäisen narun keskikohta yhden kepin päähän ja toinen naru toiseen päähän yksinkertaisella alkusolmulla. Lisätään keppejä, ja ne sidotaan kiinni kunnes pohja on suurin piirtein neliön muotoinen. Tuetaan syntynyt matto sitomalla kaksi puuta reunoille. Sidotaan toiset ja kolmannet tukipuut hirsiristikkotyyliin. Näin saadaan alusta.

Haetaan kaksi oksanhaarakeppiä (mahdollisesti haettu etukäteen), sidotaan pohja oksanhaaran sisäpuolelle ja sidotaan pohjaa pidempi katto pajukepeistä pitkittäin viistoon suojaamaan lintulautaa. Ongelmana on pohjan läpi putoilevat siemenet, mutta se voidaan ratkaista laittamalla pohjalle reunoilta kohoava tuohi tai pahvi. Lintulaudat viedään ulos ja sidotaan puuhun. *Aikaa kuluu mahdollisesti kahden kerhokerran verran.*

7. Kerta

Viedään linnuille ruokaa ja kerrotaan mitä linnuille saa antaa ja mitä ei. Miksi lintuja ei saa ruokkia ennen niiden poismuuton aikaa ja mitä lintuja todennäköisesti lintulaudalla tullaan näkemään. Liitteenä on tietoa lintujen talviruokinnasta ja aiheeseen sopiva leikki Talven taikaa -kirjasta .

Välipala
Koulun rannassa on nuotiokatos. Tulet voi tehdä lasten kanssa tai passien merkkaamisen jälkeen toisen ohjaajan ja lasten viedessä linnuille ruokaa. Paistetaan lettuja ja juodaan pakuriteetä.

Tarvitaan	**Pakuritee**
— lettupannuja ja lasta	Kiehautetaan vesi, mitataan noin
— kahvipannu	kaksi kukkurallista teelusikallista
— rasvaa	pakurikääpää litraa vettä kohden
— lettutaikina	ja annetaan hautua noin
— hilloa	15minuuttia.
— rantakoivusta haettua pakurikäävän aiheuttamaa mustaa kasvua	**(**Varaa teetä tai muuta siltä varalta, että joku on erittäin
— sokeria	allerginen, eikä uskalla juoda sen
— musta huivi (leikkiin)	takia. Tee on miedon makuista.**)**

11. Kerta

Luontokouluterveisiä seikkailijoille:
Ohjaaja kertoo Lumiukko Viktorin terveiset ja lukee Lumiukon toisen kirjeen. Käydään toteuttamaan Lumiukon antamia vinkkejä talvisään ja luonnon tarkkailuun. **Voidaan käyttää useampi kerhokerta seuraaviin tehtäviin:**

— talvisten taideteosten tekoon ja luonnon teosten havainnoimiseen
— talvisen luonnon tarkkailuun ja sää/ luontotaulun tekoon ja täyttöön (jatketaan läpi loppuvuoden)
— lumen tutkimiseen
— eläinten jälkiä ja talvista elämää tutkitaan lumikengät jalassa
— ikävän kelin sattuessa sisällä voidaan ommella lumiukon ompelukuva, tutustua varikseen ja harakkaan sekä muihin eläimiin kuvapohjien ja lasten eläinkirjojen avulla. Luetaan lapsille eläinaiheisia satuja (kansansatuja) ja loruja. Seuraavana on muutama kirja, joista eläinsatuja löytyy:

LIUKKONEN, Jaakko
Suomen kansan eläintarinoita 1. Käyttökuva 1981. (82.142)
Suomen kansan eläintarinoita 2. Käyttökuva 1983. (82.142)
LIUKKONEN, Jaakko
Suomen kansan karhusatuja. Käyttökuva 1979. (82.142)
LUOTO, Reima T.A.
Kettu, karhu ja susi: Suomen kansan eläinsatuja. Librum 1982. (82.141)
MERIKOSKI, K.
Suomen kansan eläinsatuja 1 ja 2. V 1979. (82.141)
RAJALA, Pertti
Kettu lentää ja muita kansansatuja selkokielellä. 1990.(82.141)
ROINE, Raul
Suomen kansan suuri satukirja. WS 7.p. 1982. (82.141)
SUOMALAISET kansansadut 5: eläinsadut. SKS 1996. (82.11)
KUUKERNUPPI: vanhoja ja uusia lastenloruja. SKS 3.p. 1998 (82.12)

12. Kerta

Koulun metsikkö
Tutkitaan lasten kanssa koulun lähellä sijaitsevaa lehtomaista kangasmetsikköä, käenkaali-mustikkametsätyyppiä ohjaajan johdolla. Tutkitaan metsätyyppiä: kaivetaan pieni kuoppa ja tutkitaan maaperää. Tutkitaan kasvustoa varvuista korkeisiin puihin. Mietitään onko paikka ravintorikas. Katsellaan ja tunnustellaan, miltä kilpikaarnamänty näyttää ja tuntuu. Etsitään tuleva kelo ja mietitään, miksi puu kuolee, miten kelo syntyy ja pitääkö puun olla vanha kelottuakseen. Etsitään tikankolo ja pohditaan, miksi se tekee kolonsa mielellään kuoleviin puihin. Tutkitaan, mikä tikka on tehnyt kolon ja ihmetellään tikan elämää tutkimalla sen jälkiä ja muuta, mitä tikan elämästä meille kantautuu.

Välipala
Jonka jälkeen jäädään sisälle. Lapsille annetaan paperia ja kyniä. He piirtävät metsätyypin, kirjoittavat, mitä metsästä löytyi sekä asioista, joita metsässä pohdittiin. Kuviin ja kirjoituksiin liitetään lasten nimet ja ikä, sillä osasta kootaan rastitaulu tulevalle luontopolulle. Tehtävän voisi tehdä omaan havaintopäiväkirjaan liitettäväksi. Lisä tehtävänä annetaan väritettävällä tikan kuvalla varustettu valkoinen paperi, jolle tarinoidaan tikasta ja sen elämästä (esim. tikan päivä).

”LEHTOMAISET KANKAAT
Lehtomaiset kankaat sijaitsevat yleisesti viljavilla moreenimailla. Kenttäkerroksen kasvilajeja ovat ruohot ja heinät (jopa 20 - 30 lajia samassa metsikössä) sekä jonkin verran varpuja (päälajeina mustikka ja puolukka). Varvut ovat pääasiassa harvassa olevia puolukoita ja mustikoita. Pensaslajisto on runsas (paatsama, vadelma, kataja ym.). Myös sammallajisto on laaja vaikkakin sammalpeite on harvahko. Jäkäliä ei ole varsinkaan Etelä-Suomessa. Käenkaali-mustikkatyyppi (OMT) on Etelä-Suomen tavallisin lehtomaisten kankaiden metsätyyppi. Kaikki suomalaiset luontaiset puulajit tulevat toimeen lehtomaisilla kankailla.”
(http://kiteeok.pkky.fi/metsakoulu/index.htm)

13. Kerta

Leikitään köyden kanssa: köydenvetoa, ketun häntää, limbousta, hyppynaruhyppelyä (aaltoja), viritetään köysi kahden koivun väliin ja tasapainoillaan. Toinen ohjaaja kiristää köyttä ja toinen on tukena lapsille. Viritetään köysi niin yllös kuin mahdollista, ja lapset saavat tilaisuuden ”ylittää rotko” käsivoimin. Lapset pitävät köysi leikeistä, joten ne voidaan uusia toisenkin kerran. Välipala, leikkejä koulun salissa: tunnelipallo, tunnelipalloviesti (tunneli on rivissä olevat lapset jalat harallan). Jättäkää jälkeenne siistit paikat. Lapsetkin osaavat siivota jälkensä.

14. Kerta

Jään mittaus: kaira mukaan. Jään paksuutta voidaan seurata läpi talven. Tehdään mittakeppi (esim. pajusta), johon jätetään alapäähän oksantynkä, joka tarttuu jään reunaan keppiä ylöspäin vedettäessä. **Valokuvaaja-leikki** jäällä: yksi (ohjaaja?) pyörittää lapsia jotka horjuvat kukin hauskaan asentoon ja keksivät ”patsaalleen” nimen, jonka ohjaaja kysyy. Lumitaideteokset: lapset saavat tehdä yksin tai valitsemissaan ryhmissä. Ohjaajakin pääsee taiteilemaan. Teokset käydään läpi ja jokainen saa kertoa teoksensa nimen ja jotain pientä tärkeää. **Välipala, leikkejä sisällä.** *Lasten vaatteet ja kengät luultavasti ovat märät lumessa peuhaamisen jälkeen.*

15. Kerta

Kameraleikki
Kuljetaan pareittain peräkkäin siten, että etummaisella leikkijällä eli kameralla on silmät kiinni ja takimmainen eli valokuvaaja ohjaa kameraa luonnon eri kohteisiin. Kun valokuvaaja on vienyt kameran haluamaansa paikkaan, hän läpsäyttää kameraa olkapäälle, jolloin kamera avaa silmänsä. Valokuvaajan läpsäyttäessä uudestaan kamera sulkee silmät. Muutaman valokuvan jälkeen vaihdetaan kuvaajaa. Leikki soveltuu parhaiten yli kuusi vuotiaille.

Lepakko ja yöperhoset (Bat and Moths) on luonteeltaan sokkoleikki, jossa yksi tai kaksi lepakkoa pyydystää yöperhosia. Leikissä eläydytään lepakon elinolosuhteisiin eli kuinka se pyydystää ravintonsa. Leikissä hahmotetaan suuntaa äänen perusteella. Englanninkieliset sanat (bat and moths) on helpompi huutaa kuin suomenkieliset ja ne tekevät leikistä hauskan.

Leikkiin valitaan yksi tai kaksi lepakkoa ja kaksi tai kolme yöperhosta. Muut leikkijät muodostavat käsikädessä piirin, jonka tehtävänä on turvata lepakon ja perhosten liikkuminen. Lepakko ja yöperhonen ovat piirin sisäpuolella. Lepakko huutaa *bat*, johon yöperhosten on heti vastattava *moth*. Äänen perusteella lepakko yrittää saada kiinni uuden perhosen, josta tulee uusi lepakko. Uudet perhoset valitaan piiristä. Piiri ei saa liikkua ja äännellä turhaan, jotta lepakko kuulee yöperhosten vastaukset.

Välipala

Piilokojun seinien punonta voidaan aloittaa harventamalla pajukkoa ja kasaamalla sovitun mittaisia pätkiä. Osa punoo pätkistä mattoa, joka viritetään seinäksi.

Tarvitaan sahoja lasten käyttöön ja punontaan ohutta rautalankaa (jekkulankaa).

16. Kerta

Jatketaan siitä, mihin edellisellä kerralla jäätiin. Välipala. Jos jää aikaa kerrataan leikkejä edellisiltä kerroilta, esimerkiksi lepakko ja yöperhoset sekä kameraleikki.

17. Kerta

Luultavasti vieläkin on piilokoju kesken, ainakin katto puuttuu. Sitä voidaan jatkaa, mutta on muistettava, etteivät lapset ole pakkotyövoimaa. Ota tuttuja leikkejä ja syökää välipala, ennen kuin ryhdytte työhön.

18. Kerta

Huonon sään varalle:
Leikkejä ja kilpailuita sisällä liikuntasalissa, välineet varastosta. Välipala. Hauskojen lintujen piirtämistä, sarjakuvien tekoa ja tarinan kirjoitusta.
Tarvitaan lintukirjoja malleiksi, paperia ja väriliidut/ värikynät.

Lähteet
Halataan puuta, Leena Honkonen ja Pirkko Karvonen, Kirjayhtymä Oy 1995
Talven taikaa, Sanna Koskinen, Erkki Makkonen ja Kirsi Verkka, Helsingin kaupungin hankintakeskus, 2001
http://www.tampere.fi/kirjasto/lapset/kansanp.htm#SATU
http://kiteeok.pkky.fi/metsakoulu/index.htm

Laukaan luontokoulun

Laukaan nimikkolajit

1. Yksittäiskuvat A4, A5 ja tarrakoko

Ojakurjenpolvi
Mänty
Sulkasammal
Kangastatti
Punarinta
Siili
Järvitaimen
Ampiainen
Graniitti

Kaikkia lajeja saatavana värillisinä, graafisina ja ääriviivapiirroksina.

2. Graafinen piirros A4 ja A5

4. Tarra-arkki A4

A4 ja A5

3. Väritettävä kuva

A4

6. Graafinen todistuspohja

A4

7. Värillinen kunniakirja

A4

8. Graafinen kunniakirja

5. Värillinen todistuspohja A4

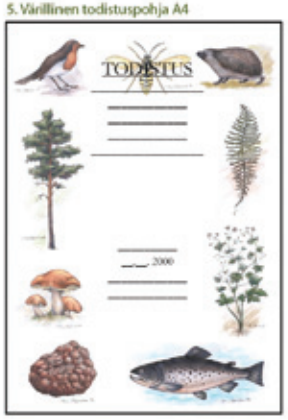

9. Taitettu kortti 10x15cm ja 10x7.5cm

10. Postikortti 10x15cm

11. Nimikkolajien yhteiskuva A3, A4, A5 ja kortti 10x15

Hinnasto:	kpl / koko sarja (9kpl) A4 €	A5	A3
1. yksittäiskuva	2/15	1/7	3/10
2. graafinen kuva	1,5/13	1/4	
3. väritykuva	0,50/3	0,20/1,5	
4. tarra-arkki	2		
5. värillinen todistuspohja	1,5/10	10	
6. graafinen todistuspohja	1/8		
7. värillinen kunniakirja	1,5/10	10	
8. graafinen kunniakirja	1/8		
9. taitettu kortti 10 x 15cm	1/8		
10 x 7.5cm	0,50/5		
10. postikortti	0,50/5		
11. yhteiskuva	3	2	4
12. värityskirja	3		

Lisämaksu laminoinnista A4 1€/kpl, A3 2,5€/kpl ja A5 0,70€/kpl.
Lisähinta tuotteista kartonkipohjalla 0,20€/kpl.
(Korteissa sis. hintaan.)

Multamäen linnut

23 kpl

1. Värikuva A4 ja A5

2. Väritettävä kuva A4 ja A5

3. Tarra-arkki A4

4. Yhteiskuva A4ja A3

Vihervarpunen
Sinitiainen
Rautiainen
Talitiainen
Käki
Töyhtötiainen
Hippiäinen
Hömötiainen
Peukaloinen
Puukiipijä
Pajulintu
Västäräkki
Siirittäjä
Laulurastas
Peippo
Metsäkirvinen
Punakylkirastas
Sepelkyyhky
Räkättirastas
Punarinta
Lehtokerttu
Varis
Punatulkku
Käpytikka
Harakka
Pikkukäpylintu
Korppi

Laukaan uhanalaiset kasvit

26 kpl

5. Värikuva A4 ja A5

7. Yhteiskuva A4 ja A3

Hajuheinä
Hanhenpaju
Hirvenkello
Jokileinikki
Kalliohatikki
Kapeaosman-
käämi
Karvahorsma
Kirkiruoho
Korpinurmikka
Korpisorsimo
Kullero
Lehtomatara
Lehtopalsami
Lehtopähkämä
Mali
Metsälehmus
Metsänätkelmä
Nuokkurusokki
Nurmikaunokki
Pahtanurmikka
Pikkutakiainen
Punakoiso
Punamaksaruoho
Riimpivihvilä
Velholehti
Äimäsara

Hinnasto:	kpl A4	A5	A3
Multamäen linnut:			
1. yksittäiskuva	2	1	3
2. väritettävä kuva	0,40	0,20	0,50
3. tarra-arkki	2		
4. yhteiskuva	3		4
Laukaan uhanalaiset kasvit:			
5. yksittäiskuva	2	1	3
6. tarra-arkki	2		
7. yhteiskuva	3		4
8. joulukortti	1		
9. isänpäiväkortti	1		
10. Multamäen havainnepiirros	2		4
Multamäen luontopolkumaaston linnusto -vihko	3		
11. Hitonhaudan luonto-opas	2		

Lisämaksu laminoinnista A4 1€/kpl, A3 2,5€/kpl ja A5 0,70€/kpl.
Lisähinta tuotteista kartonkipohjalla 0,20€/kpl.
(Korteissa sis. hintaan.)

8. joulukortti (taitto) 10x15

9. isänpäiväkortti (taitto) 10x15

10. Multamäen havainnepiirros A4

11. Hitonhaudan luonto-opas A5

Materiaalien saatavuutta
sähköisessä muodossa
voi tiedustella luontokoulun toimistosta. Puh (014) 839 011

Tuotteiden sekä kuvaston kuvitus Mari Ylipiha (c) Laukaan kunta